

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Олександр АЛИЧ

2026 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

освітньо-професійна програма Ветеринарна медицина

спеціальність Н6 Ветеринарна медицина

галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина

рівень вищої освіти другий (магістерський)

(термін навчання 5 років 10 місяців)

ФВМ

Полтава 2026

Наскрізна програма практики для здобувачів вищої освіти
за освітньо-професійною програмою «Ветеринарна медицина»
спеціальності Н6 Ветеринарна медицина 2025 року набору

Мова викладання державна

Розробники:

Киричко Борис, доктор ветеринарних наук, професор
Кулинич Сергій, доктор ветеринарних наук, професор
Євстаф'єва Валентина, доктор ветеринарних наук, професор
Мельничук Віталій, доктор ветеринарних наук, професор
Кручиненко Олег, доктор ветеринарних наук, професор
Дмитренко Надія, кандидат ветеринарних наук, доцент
Омельченко Ганна, кандидат ветеринарних наук, доцент
Петренко Максим, кандидат сільськогосподарських наук, доктор філософії
з ветеринарної медицини, доцент
Каришева Людмила, старший викладач
Бурда Тетяна, завідувач навчально-наукової лабораторії терапії

Наскрізна програма практики розглянута та схвалена на засіданні кафедри хірургії та акушерства протокол від 01 вересня 2025 року №1

Наскрізна програма практики схвалена радою з якості вищої освіти спеціальності «Ветеринарна медицина» протокол від 01 вересня 2025 року №1

Гарант освітньої програми «Ветеринарна медицина»

05 травня 2026 року

Борис КИРИЧКО

Зміни до наскрізної програми практики розглянуті та схвалені на засіданні кафедри хірургії та акушерства
Протокол від 05 травня 2026 р. № 11

Завідувач кафедри
хірургії та акушерства

Борис КИРИЧКО

Зміни до наскрізної програми практики схвалені радою з якості вищої освіти спеціальності «Ветеринарна медицина»
Протокол від 21 травня 2026 р. № 9

Голова ради з якості вищої освіти
спеціальності «Ветеринарна медицина»

Надія ДМИТРЕНКО

© ЦДАУ, 2026

ВСТУП

Наскрізна програма практики розробляється згідно освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина та навчального плану підготовки студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності Н6 Ветеринарна медицина (термін навчання 5 років 10 місяців).

Метою практики є набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, на основі отриманих в Університеті теоретичних знань, для прийняття самостійних рішень у виробничих умовах та досягнення програмних результатів навчання; оволодіння сучасними методами, навичками, вміннями та формами організації праці у сфері професійної діяльності студентами; виховання потреби систематично поповнювати свої знання та застосовувати їх в майбутній професійній діяльності.

Завдання практики:

- поглиблення та закріплення набутих теоретичних знань з дисциплін професійної підготовки;
- опанування навичок роботи із сучасними інструментами, обладнанням та апаратурою;
- застосування на практиці принципів біоетики, розуміння соціальних і екологічних наслідків своєї професійної діяльності;
- формування професійних компетентностей та системи умінь, що забезпечать конкурентоспроможність на ринку праці.

Проходження практики сприяє формуванню:

компетентностей:

інтегральної: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;

загальних:

Загальні компетентності, визначені Стандартом вищої освіти спеціальності:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення інформації з різних джерел.
- ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
- ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 9. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Загальні компетентності, визначені Університетом:

- ЗК 14. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 15. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 18. Здатність працювати в команді та навички міжособистісної взаємодії.

фахових:

Фахові компетентності, визначені Стандартом вищої освіти спеціальності:

ФК 1. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.

ФК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності.

ФК 3. Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час здійснення фахової діяльності.

ФК 4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.

ФК 5. Здатність застосовувати методи і методики патологоанатомічної діагностики хвороб тварин для встановлення остаточного діагнозу та причин їх загибелі.

ФК 6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

ФК 7. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

ФК 8. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби.

ФК 9. Здатність проводити акушерсько-гінекологічні та хірургічні заходи і операції.

ФК 10. Здатність розробляти стратегії безпечного, санітарнообумовленого утримання тварин.

ФК 11. Здатність застосовувати знання з біобезпеки, біоетики та добробуту тварин у професійній діяльності.

ФК 12. Здатність розробляти та реалізовувати заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

ФК 13. Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології.

ФК 16. Здатність оберігати довкілля від забруднення відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

ФК 17. Здатність здійснювати маркетинг і менеджмент ветеринарних засобів і послуг у ветеринарній медицині.

ФК 18. Здатність використовувати спеціалізовані програмні засоби для виконання професійних завдань.

ФК 19. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед фахівців, працівників галузі та населення.

ФК 20. Здатність організовувати, здійснювати і контролювати документообіг під час професійної діяльності.

Фахові компетентності, визначені Університетом:

ФК 21. Здатність визначати поживність кормів, норми годівлі тварин при різній продуктивності; складати повноцінні раціони, відбирати середню пробу кормів для аналізу та готувати корми для аналізу, оцінювати якість кормів.

програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання визначені Стандартом вищої освіти спеціальності:

ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.

ПРН 2. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.

ПРН 3. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.

ПРН 4. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.

ПРН 5. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, знаходити рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.

ПРН 6. Розуміти сутність процесів виготовлення, зберігання та переробки біологічної сировини

ПРН 7. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

ПРН 8. Здійснювати облікову звітність під час фахової діяльності.

ПРН 9. Пропонувати та використовувати доцільні інноваційні методи і підходи вирішення проблемних ситуацій професійного походження.

ПРН 10. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

ПРН 11. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.

ПРН 12. Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

ПРН 16. Знати правила зберігання різних фармацевтичних засобів та біопрепаратів, шляхів їх ентерального чи парентерального застосування, розуміти механізм їх дії, взаємодії та комплексної дії на організм тварин.

ПРН 17. Знати принципи та методи маркетингу і менеджменту ветеринарних засобів і послуг у ветеринарній медицині.

ПРН 18. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.

ПРН 19. Здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

ПРН 20. Володіти спеціалізованими програмними засобами для виконання професійних завдань.

Програмні результати, навчання визначені Університетом:

ПРН 22. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати, володіти системою рухових умінь і навичок.

ПРН 23. Володіти навичками самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

1. ОПИС ПРАКТИК

Навчальним планом підготовки студентів освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності Н6 Ветеринарна медицина 2025 року набору (термін навчання 5 років 10 місяців) передбачені наступні види практик (табл. 1).

Таблиця 1

**Види, назви і обсяги практик студентів
освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності Н6 Ветеринарна медицина**

№ з/п	Назва практики	Семестр	Обсяг практики	
			кредитів ЄКТС	годин
Навчальна практика				
1.	Навчально-ознайомча практика	2	7,5	225
2.	Навчальна практика з первинних професійних умінь та навичок	4	4,5	135
3.	Комплексна навчально-клінічна практика	6	7,5	225
4.	Навчальна практика з діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин заразної і незаразної етіології	8	7,5	225
Виробнича практика				
5.	Виробнича практика	10	6,0	180
Переддипломна практика				
6.	Переддипломна практика	12	9,0	270

1.1. Навчальна практика «Навчально-ознайомча практика»

Метою навчальної практики «Навчально-ознайомча практика» є: вивчення основних закономірностей будови тіла тварин, набуття практичних навичок з топографічної анатомії, визначення проекції кісток, м'язів та органів на шкіру; опанування ветеринарно-санітарних заходів в діяльності лікаря ветеринарної медицини; формування у здобувачів вищої освіти початкового уявлення про роботу ветеринарного спеціаліста, навчання базовим методам клінічного спостереження за тваринами, догляду, гігієни, закладання практичних навичок для подальшого лікування та профілактики хвороб тварин.

Мета навчальної практики реалізується у процесі опанування здобувачами вищої освіти тематичних блоків (табл. 2).

**Тематичні блоки навчальної практики «Навчально-ознайомча практика»
здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності Н6 Ветеринарна медицина**

Тематичний блок навчальної практики	Обсяг тематичного блоку, годин		Назва кафедри, яка здійснюватиме керівництво тематичним блоком
	кредитів ЄКТС	годин	
Анатомія свійських тварин	3,0	90	Нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин
Ветеринарно-санітарна практика	3,0	90	Інфекційної патології, гігієни, санітарії та біобезпеки
Допоміжна ветеринарна практика	1,5	45	Паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи
Разом	7,5	225	

Завдання початкової практики «Навчально-ознайомча практика» відповідає тематичним блокам:

Тематичний блок «Анатомія свійських тварин»:

- опанування навичок поводження з тваринами різних видів, відпрацювання методів фіксації тварин різних видів (коней, свиней, рогатої худоби, собак, котів);
- опанування навичок визначення проекції кісток, суглобів та м'язів голови, хребетного стовпа, грудної та черевної стінок, м'язів кінцівок на шкіру;
- вивчення поділу черевної порожнини на відділи та ділянки. Визначення проекції на шкіру меж порожнин тіла, відділів та ділянок порожнин. Проекція діафрагми. Топографія внутрішніх органів у порожнинах тіла та їх проекції на шкіру тварин.

Тематичний блок «Ветеринарно-санітарна практика»:

- засвоєння правил та методик підготовки дезінфікуючих розчинів, проведення дезінфекції;
- підготовка дезрозчинів та заправлення ними дезбар'єрів, дезкилимків тощо;
- використання приладів та обладнання для дезінфекції;
- відбирання проб для перевірки якості дезінфекції з метою визначення санітарного стану приміщення;
- опанування методів підготовки лабораторного посуду, пробірок, інструментів, обладнання до використання;
- ознайомлення з правилами відбору проб кормів, молока, патологічного матеріалу та інших субстратів для лабораторних досліджень, знезаражування відпрацьованого матеріалу;
- вивчення правил оформлення необхідної документації.

Тематичний блок «Допоміжна ветеринарна практика»:

- ознайомлення з роботою ветеринарних установ різного типу (кабінети, обладнання, організація праці);
- ознайомлення з правилами асептики, антисептики та особистої безпеки і гігієни;
- опанування навичок здійснення фіксації тварин для проведення первинного огляду, діагностичних, лікувальних чи профілактичних маніпуляцій;

- опанування навичок щодо основ виконання базових маніпуляцій: правил первинного прийому (вимірювання температури, ЧСС, ЧДР); підготовки тварин до відбору біологічного матеріалу; ознайомлення з ємностями/тарою для зберігання/пересилання біологічного матеріалу та їх призначенням;
- опанування навичками щодо основ лабораторних досліджень біологічного матеріалу (мазків-відбитків, зішкребів, скотч-тестів, експрес тестів), ознайомлення з особливостями при роботі з оптичною технікою.

Проходження навчальної практики «Навчально-ознайомча практика» сприяє формуванню:

компетентностей:

загальних:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення інформації з різних джерел.
- ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
- ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- ЗК 14. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 15. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахових:

- ФК 1. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.
- ФК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності.
- ФК 3. Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час здійснення фахової діяльності.
- ФК 4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.
- ФК 7. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

програмних результатів навчання:

- ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.
- ПРН 2. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.
- ПРН 5. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, знаходити рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.
- ПРН 6. Розуміти сутність процесів виготовлення, зберігання та переробки біологічної сировини.

- ПРН 20. Володіти спеціалізованими програмними засобами для виконання професійних завдань.
- ПРН 22. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати, володіти системою рухових умінь і навичок.

1.2. Навчальна практика «Навчальна практика з первинних професійних умінь та навичок»

Метою навчальної практики «Навчальна практика з первинних професійних умінь та навичок» є: оволодіння практичними навичками проведення мікробіологічних, бактеріологічних та серологічних досліджень; набуття практичних навичок щодо забезпечення і контролю дотримання гігієнічних вимог до утримання, догляду, експлуатації та годівлі сільськогосподарських тварин, методів оцінювання їх благополуччя, визначення основних параметрів зовнішнього середовища; застосування методів клінічного, лабораторного та інструментального дослідження хворих тварин в процесі встановлення діагнозу.

Мета навчальної практики реалізується у процесі опанування здобувачами вищої освіти тематичних блоків (табл. 3).

Таблиця 3

Тематичні блоки навчальної практики «Навчальна практика з первинних професійних умінь та навичок» здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності Н6 Ветеринарна медицина

Тематичний блок навчальної практики	Обсяг тематичного блоку, годин		Назва кафедри, яка здійснюватиме керівництво тематичним блоком
	кредитів ЄКТС	годин	
Ветеринарна мікробіологія	1,5	45	Інфекційної патології, гігієни, санітарії та біобезпеки
Гігієна і добробут тварин	1,5	45	
Клінічна діагностика хвороб тварин	1,5	45	Терапії імені професора П. І. Локеса
Разом	4,5	135	

Завдання початкової практики «Навчальна практика з первинних професійних умінь та навичок» відповідає тематичним блокам:

Тематичний блок «Ветеринарна мікробіологія»:

- засвоєння методів відбору, консервування, транспортування та підготовки патологічного матеріалу для бактеріологічних і серологічних досліджень;
- приготування препаратів для мікроскопії з нативного матеріалу та культури мікроорганізмів;
- фарбування препаратів різними методами з метою проведення мікроскопічних досліджень;
- проведення висівів з нативного матеріалу і пересіви культури мікроорганізмів на щільні, рідкі та напіврідкі живильні середовища, з метою подальшого культивування і вивчення властивостей виділених збудників;

- проведення біопроб з метою визначення вірулентності й патогенності мікроорганізмів;
- постановка серологічних реакцій (РА; РП; РДП; РЗК; РИФ та РН), які використовуються для діагностики бактеріальних інфекцій тварин.

Тематичний блок «Гігієна і добробут тварин»:

- дослідження факторів і умов навколишнього середовища та закономірностей їх впливу на організм і стан здоров'я тварин;
- опрацювання гігієнічних і ветеринарно-санітарних норм, а також засобів і способів, спрямованих на підтримання і стимулювання функціональних можливостей і опірності організму до дії несприятливих факторів навколишнього середовища;
- здійснення профілактики захворювань, спричинених вживанням недоброякісних, забруднених кормів та води, порушенням правил годівлі й напування;
- вивчення біологічних, фізіологічних, етологічних аспектів благополуччя тварин, опрацювання методів та технологій для оцінки та покращення благополуччя тварин;
- планування заходів щодо охорони природного середовища за рахунок впровадження гігієнічних норм і ветеринарно-санітарних правил у практику тваринництва;
- засвоєння умінь і способів діяльності, необхідних для формування культури гуманного ставлення до тварин.

Тематичний блок «Клінічна діагностика хвороб тварин»:

- відпрацювання методів фіксації тварин різних видів та основних (загально-клінічних) методів їх дослідження;
- формування навичок проведення реєстрації, збирання анамнезу і визначення габітусу хворих тварин;
- проведення клінічного дослідження сільськогосподарських тварин різних видів;
- оволодіння технікою дослідження функціонального стану серцево-судинної системи, системи дихання, органів травлення, сечової і нервової систем, технікою відбору проб крові, сечі, вмістимого рубця і інших біологічних субстратів, методами дослідження крові, сечі, фекалій тварин;
- проведення діагностичної оцінки результатів дослідження.

Проходження навчальної практики «Навчальна практика з первинних професійних умінь та навичок» сприяє формуванню:

компетентностей:

загальних:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
- ЗК 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 9. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК 12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- ЗК 14. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 15. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахових:

- ФК 1. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.
- ФК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності.
- ФК 4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.
- ФК 6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.
- ФК 7. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.
- ФК 10. Здатність розробляти стратегії безпечного, санітарнообумовленого утримання тварин.
- ФК 11. Здатність застосовувати знання з біобезпеки, біоетики та добробуту тварин у професійній діяльності.

програмних результатів навчання:

- ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.
- ПРН 3. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.
- ПРН 4. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.
- ПРН 10. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.
- ПРН 18. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.
- ПРН 22. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати, володіти системою рухових умінь і навичок.

1.3. Навчальна практика «Комплексна навчально-клінічна практика»

Метою навчальної практики «Комплексна навчально-клінічна практика» є: аналіз впливу фармакологічних препаратів на тварин, засвоєння техніки виготовлення та застосування лікарських форм; визначення сталості розвитку тваринництва на окремих територіях, набуття практичних навичок у визначенні обмеженості ресурсів природнього середовища в майбутньому, забезпечення добробуту; закріплення теоретичних знань й набуття практичних навичок з організації, підготовки й проведення хірургічних операцій на окремих ділянках тіла в різних видів тварин і післяопераційного догляду за тваринами; закріплення і поглиблення теоретичних знань з ветеринарної вірусології, застосування їх при вирішенні практичних завдань.

Мета навчальної практики реалізується у процесі опанування здобувачами вищої освіти тематичних блоків (табл. 4).

**Тематичні блоки навчальної практики «Комплексна навчально-клінічна практика» здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності
Н6 Ветеринарна медицина**

Тематичний блок навчальної практики	Обсяг тематичного блоку, годин		Назва кафедри, яка здійснюватиме керівництво тематичним блоком
	кредитів ЄКТС	годин	
Ветеринарна фармакологія	1,5	45	Терапії імені професора П. І. Локеса
Стале тваринництво	1,5	45	
Оперативна хірургія, топографічна анатомія та анестезіологія	3,0	90	Хірургії та акушерства
Ветеринарна вірусологія	1,5	45	Інфекційної патології, гігієни, санітарії та біобезпеки
Разом	7,5	225	-

Завдання початкової практики «Комплексна навчально-клінічна практика» відповідає тематичним блокам:

Тематичний блок «Ветеринарна фармакологія»:

- формування вмінь виписувати рецепти на офіційні та магістральні лікарські форми; правильно підбирати дозу та визначати періодичність введення ліків; застосовувати лікарські засоби різним видам тварин; визначати терапевтичну ефективність застосування лікарських засобів; призначати антидотну терапію в разі отруєння лікарськими засобами.
- засвоєння правил роботи в аптеці, ознайомлення з її структурою, обладнанням, правилами зберігання лікарських засобів та їх видачі; ознайомитися з аптечною документацією.
- формування навичок приготування лікарських форм і засвоєння техніки їх використання;
- вивчення загальних особливостей фармакодинаміки та біотрансформації лікарських препаратів та їх впливу на окремі системи і органи сільськогосподарських тварин.

Тематичний блок «Стале тваринництво»:

- опанування навичок моніторингу якості кормової бази тварин;
- проведення досліджень з визначення зони комфорту для продуктивної великої рогатої худоби;
- ознайомлення з правилами проведення контролю дотримання санітарно-гігієнічних норм у дрібних сільськогосподарських підприємствах з вирощування свиней;
- проведення дослідження відповідності умов утримання поголів'я птиці Європейським стандартам;
- засвоєння правил оцінки відповідності переробки відходів тваринництва та птахівництва екологічним стандартам.

Тематичний блок «Оперативна хірургія, топографічна анатомія та анестезіологія»:

- виконання хірургічних маніпуляцій: ін'єкцій, взяття крові, застосування новокаїнових блокад, накладання пов'язки, запобігання росту рогів у телят,

кастрування самців і самок, виконання лікувальних операцій та інших хірургічних втручань на окремих ділянках тіла у тварин різних видів.

Тематичний блок «Ветеринарна вірусологія»:

- ознайомлення з обладнанням, організацією роботи та діагностичними можливостями сучасних лабораторій;
- засвоєння правил біобезпеки та безпеки життєдіяльності;
- набуття практичних навичок з відбору і транспортування біологічного матеріалу для вірусологічних, імунологічних та молекулярно-генетичних досліджень;
- опанування порядку оформлення супровідної документації до біологічного матеріалу;
- ознайомлення з вірусологічними методами діагностики вірусних хвороб;
- опанування імунологічних методів діагностики вірусних хвороб;
- ознайомлення з молекулярно-генетичними методами діагностики вірусних хвороб;
- проведення обліку та інтерпретації результатів лабораторних досліджень різними методами.

Проходження навчальної практики «Комплексна навчально-клінічна практика» сприяє формуванню:

компетентностей:

загальних:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення інформації з різних джерел.
- ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
- ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- ЗК 14. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 15. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахових:

- ФК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності.
- ФК 3. Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час здійснення фахової діяльності.
- ФК 4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.
- ФК 6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.
- ФК 7. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.
- ФК 8. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби.
- ФК 10. Здатність розробляти стратегії безпечного, санітарнообумовленого утримання тварин.
- ФК 16. Здатність оберігати довкілля від забруднення відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

- ФК 21. Здатність визначати поживність кормів, норми годівлі тварин при різній продуктивності; складати повноцінні раціони, відбирати середню пробу кормів для аналізу та готувати корми для аналізу, оцінювати якість кормів.

програмних результатів навчання:

- ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.
- ПРН 3. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.
- ПРН 5. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, знаходити рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.
- ПРН 6. Розуміти сутність процесів виготовлення, зберігання та переробки біологічної сировини
- ПРН 7. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.
- ПРН 9. Пропонувати та використовувати доцільні інноваційні методи і підходи вирішення проблемних ситуацій професійного походження.
- ПРН 10. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.
- ПРН 16. Знати правила зберігання різних фармацевтичних засобів та біопрепаратів, шляхів їх ентерального чи парентерального застосування, розуміти механізм їх дії, взаємодії та комплексної дії на організм тварин.
- ПРН 19. Здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

1.4. Навчальна практика «Навчальна практика з діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин заразної і незаразної етіології»

Метою навчальної практики «Навчальна практика з діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин заразної і незаразної етіології» є: закріплення теоретичних знань і надбання практичних навичок з діагностики, лікування і профілактики внутрішніх та інфекційних хвороб тварин та з організації і проведення хірургічної роботи на виробництві; виконання різних методів дослідження і лікування тварин з акушерськими і гінекологічними захворюваннями та методів і прийомів, що застосовуються в біотехнології відтворення тварин; засвоєння знань щодо морфології та біології збудників паразитарних хвороб продуктивних тварин, відпрацювання та опанування методів діагностики паразитарних захворювань.

Мета навчальної практики реалізується у процесі опанування здобувачами вищої освіти тематичних блоків (табл. 5).

Тематичні блоки навчальної практики «Навчальна практика з діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин заразної і незаразної етіології» здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності Н6 Ветеринарна медицина

Тематичний блок навчальної практики	Обсяг тематичного блоку, годин		Назва кафедри, яка здійснюватиме керівництво тематичним блоком
	кредитів ЄКТС	годин	
Внутрішні хвороби тварин	1,5	45	Терапії імені професора П. І. Локеса
Загальна та спеціальна хірургія	1.5	45	Хірургії та акушерства
Акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин	1.5	45	
Паразитологія та інвазійні хвороби тварин	1.5	45	Паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи
Епізоотологія та інфекційні хвороби	1.5	45	Інфекційної патології, гігієни, санітарії та біобезпеки
Разом	7.5	225	

Завдання початкової практики «Навчальна практика з діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин заразної і незаразної етіології» відповідає тематичним блокам:

Тематичний блок «Внутрішні хвороби тварин»:

- на основі даних анамнезу, умов утримання, годівлі і експлуатації тварин, знання етіології та патогенезу хвороб, враховуючи видові, породні та індивідуальні особливості тварин, застосовуючи способи фізіо-, дієто- і фармакотерапії отримання навичок: дослідження тварин із застосуванням загальних і інструментальних методів;
- отримання у тварин біологічних рідин та тканин для клінічного дослідження;
- виявлення симптомів хвороб у тварин; заповнення історії хвороби та додатків до неї; формування кваліфікованого висновку за результатами дослідження; проведення диспансеризації тварин;
- фіксування тварин під час проведення клінічного дослідження та отримання матеріалу для лабораторного аналізу; проведення дослідження тварин із застосуванням сучасних діагностичних приладів (ендоскопів, ультразвукових установок, електрокардіографів та інших), формулювання висновків за результатами дослідження;
- в умовах господарств, лабораторії і клініки кафедри проведення диспансеризації великої рогатої худоби, придбання навичок постановки діагнозу, лікування тварин і профілактики захворювань, відпрацювання прийомів і методів терапевтичної техніки, лабораторного дослідження біологічних субстратів (крові, сечі, тощо); проведення профілактичних обробок тварин (телят, свиней);
- засвоєння методів загальної терапії (дієтотерапія, фармакотерапія, фізіотерапія); складання плану заходів по загальній профілактиці внутрішніх захворювань тварин.

Тематичний блок «Загальна та спеціальна хірургія»:

- опрацювання хірургічної диспансеризації у виробничих умовах, всіх тварин, що визначені з хірургічними процесами, взяття на облік і забезпечення необхідним лікуванням. Залежно від області ураження призначення і проведення відповідного хірургічного лікування тварини з патологією:
- в області голови: лицева частина голови і білявушна область (хірургічне лікування гайморитів, травм м'язової та кісткової тканини, оперативні та консервативні способи лікування актиномікозу, різних форм отитів та ін.); ротова порожнина (дослідження та санація ротової порожнини, лікування хвороб парадонту, стоматитів, остеомієлітів, операції на зубах);
- в області потилиці та шиї: лікування бурситів потилиці, консервативні та оперативні способи лікування флебітів, відкритих і закритих травм, закупорка стравоходу та ін.;
- в області грудей, холки та спини: засвоєння методів патогенетичної та оперативної терапії в торакальній хірургії, лікування травм поверхневої та глибокої структури холки і спини, діагностика і лікування травм хребта, лікування закритих механічних ушкоджень;
- при абдомінальній патології: лікування проникаючих і непроникаючих ран черевної стінки, оперативні та консервативні способи лікування перитонитів, герніотомія, допомога при травмах і випадінні прямої кишки, патогенетична терапія в абдомінальній хірургії;
- діагностика і прийоми лікування в андрології та урології: лікування ускладнень після кастрацій, оперативне видалення новоутворень на статевому члені, лікування поститів, фімозів, парафімозів, видалення сечових каменів при уrolітіазі та ін.;
- при захворюванні кінцівок: лікування артритів, тендовагінітів, захворювань дистальної частини кінцівки, діагностика травм кісток грудної і тазової кінцівок, лікування флегмонозних процесів в області стегна, передпліччя та ін.

Тематичний блок «Акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин»:

- закріплення в умовах тваринницького господарства теоретичних знань і практичних навичок з біотехнології відтворення тварин;
- засвоєння методів діагностики вагітності і неплідності, діагностики і терапії акушерських та гінекологічних захворювань, здійснення заходів щодо профілактики цих хвороб;
- розв'язання практичних питань з акушерства, гінекології і біотехнології розмноження тварин в умовах виробництва.

Тематичний блок «Паразитологія та інвазійні хвороби тварин»

- опанування навичками щодо лабораторних методів дослідження біологічного матеріалу від продуктивних тварин на наявність протозойних захворювань;
- опанування навичками щодо лабораторних методів дослідження біологічного матеріалу від продуктивних тварин на наявність трематодозних і цестодозних захворювань;
- опанування навичками щодо лабораторних методів дослідження біологічного матеріалу від продуктивних тварин на наявність нематодозних захворювань.

Тематичний блок «Епізоотологія та інфекційні хвороби»:

- проведення аналізу епізоотичної ситуації щодо інфекційних хвороб тварин;
- засвоєння основних принципів проведення епізоотичних заходів на підприємствах різних форм власності;

- набуття здобувачами вищої освіти практичних навичок у проведенні діагностичних досліджень та їх аналізі;
- набуття здобувачами вищої освіти практичних навичок у проведенні комплексу заходів профілактики та боротьби з інфекційною хворобою. Аналіз результатів.
- набуття здобувачами вищої освіти практичних навичок у проведенні лікувальних маніпуляцій хворим на інфекційні захворювання тваринам з використанням необхідного інструментарію та біопрепаратів. Аналіз результатів лікування.

Проходження навчальної практики «Навчальна практика з діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин заразної і незаразної етіології» сприяє формуванню:

компетентностей:

загальних:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення інформації з різних джерел.
- ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
- ЗК 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 14. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 15. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 18. Здатність працювати в команді та навички міжособистісної взаємодії.

фахових:

- ФК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності.
- ФК 3. Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час здійснення фахової діяльності.
- ФК 4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.
- ФК 5. Здатність застосовувати методи і методики патологоанатомічної діагностики хвороб тварин для встановлення остаточного діагнозу та причин їх загибелі.
- ФК 6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.
- ФК 7. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.
- ФК 8. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби.
- ФК 9. Здатність проводити акушерсько-гінекологічні та хірургічні заходи і операції.
- ФК 12. Здатність розробляти та реалізовувати заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.
- ФК 13. Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології.
- ФК 21. Здатність визначати поживність кормів, норми годівлі тварин при різній продуктивності; складати повноцінні раціони, відбирати середню пробу кормів для аналізу та готувати корми для аналізу, оцінювати якість кормів.

програмних результатів навчання:

- ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.
- ПРН 2. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.
- ПРН 3. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.
- ПРН 4. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.
- ПРН 5. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, знаходити рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.
- ПРН 7. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.
- ПРН 10. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.
- ПРН 11. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.
- ПРН 12. Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

1.5. Виробнича практика

Метою виробничої практики є: поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти, з клінічного дослідження тварин різних видів за внутрішньої, акушерської та гінекологічної патології, опанування сучасних прийомів, методів та знарядь праці в галузі біотехнології відтворення тварин, надання лікувальної допомоги тваринам за хірургічної патології; опанування практичних вмінь з організації та проведення заходів щодо профілактики та ліквідації інфекційних та інвазійних хвороб тварин та з основних гігієнічних вимог до умов утримання, догляду, експлуатації та годівлі тварин різних видів; набуття навичок практичного застосування набутих компетентностей у фаховій діяльності.

Завдання виробничої практики:

- відпрацювання методів досліджень тварин, діагностики та терапії внутрішніх захворювань;
- проведення диспансеризації, використання клінічних і лабораторних методів діагностики в умовах виробництва;
- практичне застосування методів діагностики та надання допомоги тваринам за акушерсько-гінекологічної патології;
- опанування методів діагностики та лікування тварин за хірургічної патології;
- відпрацювання методів дослідження тварин за інфекційних та інвазійних хвороб, розробка комплексних протиепізоотичних та протипаразитарних заходів в умовах виробництва;
- вивчення факторів і умов навколишнього середовища та закономірностей їх впливу на організм тварин, стан їх здоров'я, добробут.

Проходження виробничої практики сприяє формуванню:
компетентностей:

загальних:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення інформації з різних джерел.
- ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
- ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- ЗК 14. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 15. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 18. Здатність працювати в команді та навички міжособистісної взаємодії.

фахових:

- ФК 1. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.
- ФК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності.
- ФК 3. Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час здійснення фахової діяльності.
- ФК 4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.
- ФК 6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.
- ФК 7. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.
- ФК 8. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби.
- ФК 9. Здатність проводити акушерсько-гінекологічні та хірургічні заходи і операції.
- ФК 10. Здатність розробляти стратегії безпечного, санітарнообумовленого утримання тварин.
- ФК 11. Здатність застосовувати знання з біобезпеки, біоетики та добробуту тварин у професійній діяльності.
- ФК 12. Здатність розробляти та реалізовувати заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.
- ФК 13. Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології.
- ФК 16. Здатність оберігати довкілля від забруднення відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.
- ФК 19. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед фахівців, працівників галузі та населення.
- ФК 20. Здатність організовувати, здійснювати і контролювати документообіг під час професійної діяльності.

програмних результатів навчання:

- ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.
- ПРН 2. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.
- ПРН 3. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.
- ПРН 4. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.
- ПРН 5. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, знаходити рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.
- ПРН 7. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.
- ПРН 11. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.
- ПРН 12. Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.
- ПРН 18. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.
- ПРН 19. Здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

1.6. Переддипломна практика

Метою переддипломної практики є: підготовка здобувачами вищої освіти індивідуального завдання з усебічного вивчення конкретної проблеми за темою кваліфікаційної роботи, збір та опрацювання практичних і статистичних матеріалів для виконання кваліфікаційної роботи; поглиблення і вдосконалення набутих студентами компетентностей та підготовка їх до трудової діяльності.

Завдання переддипломної практики:

- формування у здобувачів вищої освіти комплексу умінь і навичок, щодо розв'язання складних задач і проблем у сфері ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;
- формування вміння працювати з фактичним матеріалом, аналізувати, узагальнювати і використовувати його для написання кваліфікаційної роботи, та набуття навичок роботи за фахом.

Проходження переддипломної практики сприяє формуванню:
компетентностей:

загальних:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення інформації з різних джерел.
- ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
- ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 9. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

- ЗК 15. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 18. Здатність працювати в команді та навички міжособистісної взаємодії.
фахових:
- ФК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності.
- ФК 3. Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час здійснення фахової діяльності.
- ФК 4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.
- ФК 5. Здатність застосовувати методи і методики патологоанатомічної діагностики хвороб тварин для встановлення остаточного діагнозу та причин їх загибелі.
- ФК 6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.
- ФК 7. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.
- ФК 8. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби.
- ФК 9. Здатність проводити акушерсько-гінекологічні та хірургічні заходи і операції.
- ФК 10. Здатність розробляти стратегії безпечного, санітарнообумовленого утримання тварин.
- ФК 11. Здатність застосовувати знання з біобезпеки, біоетики та добробуту тварин у професійній діяльності.
- ФК 12. Здатність розробляти та реалізовувати заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.
- ФК 13. Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології.
- ФК 17. Здатність здійснювати маркетинг і менеджмент ветеринарних засобів і послуг у ветеринарній медицині.
- ФК 18. Здатність використовувати спеціалізовані програмні засоби для виконання професійних завдань.
- ФК 21. Здатність визначати поживність кормів, норми годівлі тварин при різній продуктивності; складати повноцінні раціони, відбирати середню пробу кормів для аналізу та готувати корми для аналізу, оцінювати якість кормів.

програмних результатів навчання:

- ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.
- ПРН 2. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.
- ПРН 3. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.
- ПРН 4. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.
- ПРН 5. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, знаходити рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.

- ПРН 7. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.
- ПРН 8. Здійснювати облікову звітність під час фахової діяльності.
- ПРН 9. Пропонувати та використовувати доцільні інноваційні методи і підходи вирішення проблемних ситуацій професійного походження.
- ПРН 10. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.
- ПРН 11. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.
- ПРН 12. Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.
- ПРН 16. Знати правила зберігання різних фармацевтичних засобів та біопрепаратів, шляхів їх ентерального чи парентерального застосування, розуміти механізм їх дії, взаємодії та комплексної дії на організм тварин.
- ПРН 17. Знати принципи та методи маркетингу і менеджменту ветеринарних засобів і послуг у ветеринарній медицині.
- ПРН 18. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.
- ПРН 20. Володіти спеціалізованими програмними засобами для виконання професійних завдань.
- ПРН 23. Володіти навичками самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

2. ЗМІСТ ПРАКТИК

2.1. Навчальна практика «Навчально-ознайомча практика»

Тематичний блок «Анатомія свійських тварин»:

Тема 1. Загальні дані про поведінку із тваринами та поділ їх тіл на анатомічні частини. Остеологія.

Вивчення правил техніки безпеки при роботі з тваринами. Правила поведінки з тваринами різних видів (кінями, свинями, рогатою худобою, собаками, котами). Головні методи фіксації тварин різних видів. Визначення на тваринах та скелетах частин, відділів та ділянок тіла і статі тварин. Демонстрація площин, напрямків і поверхонь на тулубі, голові та кінцівках. Оформлення зошита та щоденника практики.

Вивчення будови кістки як органу та скелету. Поділ скелету на відділи та ланки. Особливості будови кісток скелету різних видів свійських тварин. Проекції на шкіру кісток черепа, поясів і вільних кінцівок, хребетного стовпа. Визначення проекції на шкіру основних кісткових орієнтирів тазу, маклаків, сидничних горбів, лопатки; суглобів голови, ший та тулуба.

Тема 2. Синдесмологія.

Вивчення з'єднань кісток. Окремий розгляд неперервних з'єднань кісток скелету тварин та перервних з'єднань (суглобів) грудної та тазової кінцівок, голови та хребетного стовпа. Зв'язки хребетного стовпа та суглобів. Внутрішньосуглобові зв'язки.

Тема 3. Міологія. Характеристика будови скелетних м'язів.

Вивчення будови, розміщення та функції м'язів. Визначення проекції на шкіру м'язів голови, хребетного стовпа, грудної та черевної стінок, м'язів кінцівок. Проекції на шкіру місць закріплення сухожилків м'язів. Проекція діафрагми. Допоміжні пристосування м'язів. Сезамоподібні кісточки.

Тема 4. Загальний шкірний покрив та його похідні.

Вивчення будови шкіри на тваринах. Будова похідних шкіри – волосся, м'якушів, залоз. Особливості будови молочних залоз різних видів свійських тварин. Будова та функція кігтів, нігтів, копита, ратиць та рогу тварин.

Тема 5. Спланхнологія. Порожнини тіла та серозні порожнини.

Вивчення порожнин тіла та серозних порожнин. Поділ черевної порожнини на відділи та ділянки. Проекції на шкіру меж порожнин тіла, відділів та ділянок порожнин. Проекція діафрагми. Топографія внутрішніх органів у порожнинах тіла та їх проекції на шкіру тварин.

Тема 6. Апарат травлення. Будова похідних головної, передньої, середньої та задньої кишки.

Вивчення топографії, будови та проекції на шкіру органів травлення – похідних головної, передньої, середньої та задньої кишок тварин. Позначення меж на тварині. Вивчення будови при розтині. У забійному цеху вивчення особливості розміщення органів травлення тварин. Будова кожного з органів системи з визначенням видових особливостей. Проведення кишеню, визначення меж, наявність та кількість теній тощо.

Тема 7. Будова апарату дихання та окремих його органів.

Вивчення топографії, будови та проекції на шкіру гортані, трахеї та легень. Позначення меж на тварині. Вивчення будови при розтині. Визначення особливостей будови носа і носових порожнин тварин.

Тема 8. Сечостатевий апарат самців і самок.

Вивчення топографії, будови та проекції на шкірний покрив органів сечовиділення та відтворення самок свійських тварин. Топографія та зовнішня і внутрішня будова органів відтворення самців свійських тварин. Пахові кільця та паховий канал. Позначення меж на тварині. Вивчення будови при розтині.

Тема 9. Ангіологія.

Вивчення будови, топографії та визначення проекції на шкіру серця тварин. Особливості зовнішнього вигляду і будови артерій, вен та лімфатичних судин. Топографія магістральних артерій та вен великого і малого кіл кровообігу. Яремний жолоб. Зовнішня яремна вена. Її топографія та значення для практиків ветеринарної медицини. Система ворітної вени. Топографія артерій, які застосовують для визначення стану та кількості ударів пульсу (лицева, серединна хвостова, передня великогомілкова, плечова чи серединна). Позначення меж на тварині. Вивчення будови при розтині.

Тема 10. Лімфатична система та система кровотворних і лімфоїдних органів.

Вивчення будови та функції лімфатичного вузла. Лімфатичні центри тіла тварини. Поверхневі лімфатичні центри, які мають важливе клінічне значення. Особливості топографії та будови червоного кісткового мозку, тимуса, селезінки, мигдаликів, поодиноких лімфоїдних вузликів та їх скупчень (пейєрових бляшок). Позначення меж на тварині. Вивчення будови при розтині.

Тематичний блок «Ветеринарно-санітарна практика»:

Тема 1. Дезінфекція ветеринарних об'єктів.

Засвоєння правил та методик підготовки дезінфікуючих розчинів, проведення дезінфекції; підготовка дезрозчинів та заправлення ними дезбар'єрів, дезкилимків тощо; використання приладів та обладнання для дезінфекції; відбирання проб для перевірки якості дезінфекції з метою визначення санітарного стану приміщення.

Тема 2. Підготовка лабораторного посуду та обладнання.

Опанування методів підготовки лабораторного посуду, пробірок, інструментів, обладнання до використання.

Тема 3. Відбір та направлення патологічного матеріалу на дослідження.

Ознайомлення з правилами відбору проб кормів, молока, патологічного матеріалу та інших субстратів для лабораторних досліджень, знезаражування відпрацьованого матеріалу, оформлення необхідної документації.

Тематичний блок «Допоміжна ветеринарна практика»:

Тема 1. Організація ветеринарної установи та ознайомлення з обладнанням.

Ознайомлення здобувачів вищої освіти з технікою безпеки під час роботи з тваринами та обладнанням ветеринарних установ. Вивчення відомостей щодо асептико-антисептичних заходів, які проводяться в установах ветеринарної медицини, а також правил особистої.

Тема 2. Правила безпечної роботи та фіксації тварин.

Вивчення здобувачами вищої освіти основних методів фіксації тварин під час проведення: первинного огляду тварин, здійснення діагностичних досліджень та маніпуляцій, проведення лікувальних та профілактичних заходів.

Тема 3. Зовнішній огляд і визначення загального стану тварини.

Ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними маніпуляціями, що здійснюються при первинному/повторному прийомі тварин. Проведення термометрії, аускультації, загального огляду.

Тема 4. Відбір біологічного матеріалу для лабораторного дослідження.

Вивчення здобувачами вищої освіти особливостей підготовки тварин до проведення відбору біологічних матеріалів (сечі, фекалій, крові, зіскобів, тощо) та ознайомлення з тарою для різного біологічного матеріалу.

Тема 5. Основи лабораторних досліджень.

Оволодіння здобувачами вищої освіти методів лабораторних досліджень різного біологічного матеріалу від тварин та засвоєння правил роботи з оптичною технікою (мікроскопами різних типів).

2.2. Навчальна практика «Навчальна практика з первинних професійних умінь та навичок»

Тематичний блок «Ветеринарна мікробіологія»:

Тема 1. Знайомство з Регіональною державною лабораторією Держпродспоживслужби в Полтавській області.

Вивчення техніки безпеки в мікробіологічній лабораторії. Ознайомлення з обладнанням мікробіологічної лабораторії. Вивчення особливості одержання та транспортування патологічного матеріалу для бактеріологічних досліджень. Вивчення особливості оформлення документації.

Тема 2. Виготовлення мазків патологічного матеріалу, їх фарбування та вивчення під мікроскопом з метою встановлення попереднього діагнозу.

Вивчення методик приготування мазків. Вивчення методів фіксації мазків. Проведення простого і складного методів фарбування мазків.

Тема 3. Відпрацювання практичних навичок культивування мікроорганізмів на різних живильних середовищах.

Вивчення характеру росту колоній з метою встановлення заключного діагнозу. Відпрацювання техніки посіву мікроорганізмів на живильні середовища. Оволодіння особливостями посіву на середовища для анаеробів. Вивчення методів виділення чистої культури.

Тема 4. Оволодіння методами проведення біопроби. Мікробіологічне дослідження лабораторних тварин після проведення біопроби.

Ознайомлення із правилами відбору і консервування патологічного матеріалу. Освоєння методики зараження лабораторних тварин.

Тема 5. Серологічна діагностика. Постановка реакцій аглютинації, мікроаглютинації та лізису. Титрування комплементу та гемолізіну для постановки РЗК та РТЗК.

Відпрацювання техніки постановки реакції аглютинації на прикладі класичного методу. Відпрацювання техніки проведення титрації гемолізіну та комплементу.

Тематичний блок «Гігієна і добробут тварин»:

Тема 1. Санітарно-гігієнічна характеристика господарства.

Надання санітарно-гігієнічної оцінки приміщень, вигульних майданчиків, благоустрою території, системі забудови, санітарному стану, оцінка типу будівель для різних видів тварин, приміщення та внутрішнього обладнання (розміри станків, секцій, фронту годівлі, ширини проходів, вікон тощо). Порівняння отриманих результатів з нормативними даними, аналіз їх відповідності гігієнічними вимогам. Проведення санітарно-гігієнічного оцінювання в умовах конкретного тваринницького об'єкта за визначеною схемою.

Тема 2. Санітарно-гігієнічна оцінка кормів і годівлі тварин.

Проведення санітарно-гігієнічного оцінювання кормів і годівлі: вивчення методів заготівлі і зберігання різних видів кормів, їх дослідження за органолептичними і лабораторними показниками, ознайомлення з результатами лабораторних досліджень. Порівняння одержаних результатів з нормативними даними, аналіз їх відповідності гігієнічним вимогам. Проведення санітарно-гігієнічного обстеження сховищ для зберігання кормів за визначеною схемою.

Тема 3. Санітарно-гігієнічна оцінка питної води.

Проведення оцінювання вододжерел, водопостачання і напування тварин. Визначення стану води за органолептичними показниками. Надання санітарної оцінки існуючої системи водопостачання. Порівняння одержаних результатів з нормативними даними, аналіз їх відповідності гігієнічним вимогам.

Тема 4. Санітарно-гігієнічні вимоги утримання сільськогосподарських тварин.

Вивчення та оцінка системи та способу утримання тварин різних вікових і фізіологічних груп, умов догляду за ними. Порівняння одержаних результатів з нормативними даними, аналіз їх відповідності гігієнічним вимогам. Визначення основних параметрів мікроклімату в одному з приміщень для утримання тварин. Порівняння одержаних результатів з нормативними даними, аналіз їх відповідності гігієнічними вимогам.

Тема 5. Вимоги щодо забезпечення благополуччя сільськогосподарських тварин.

Вивчення загальних вимог до благополуччя сільськогосподарських тварин під час їх утримання, а також, вимог до благополуччя бройлерів, курей-несучок, свиней, телят, робочих тварин, що належать до родини коневих під час їх утримання. Опрацювання

методів оцінки благополуччя тварин (фізіологічні і поведінкові індикатори). Оцінювання благополуччя тварин під час їх транспортування різними видами транспорту. Вимоги до забезпечення благополуччя тварин під час умиротворення.

Тематичний блок «Клінічна діагностика хвороб тварин»:

Тема 1. Загальна діагностика.

Відпрацювання методів фіксації різних видів тварин та основних методів їх дослідження: огляду, пальпації, перкусії, аускультації.

Згідно схеми клінічного дослідження проведення реєстрації тварин, збір даних анамнезу, проведення загального дослідження, набуття практичних навичок з визначення габітусу тварин. Оволодіння методами дослідження шкіри, підшкірної клітковини, слизових оболонок та поверхневих лімфатичних вузлів. Проведення термометрії та оцінювання отриманих результатів.

Знайомство з клінічною документацією.

Тема 2. Дослідження серцево-судинної системи.

Відпрацювання схеми і методів клінічного дослідження ділянки серця у тварин, дослідження серцевого поштовху та його зміни, проведення перкусії ділянки серця. Порядок проведення аускультації серця, визначення його тонів, їх походження, характеристика та зміни. Шуми серця, їх класифікація, походження і характеристика. Диференціація екзо- і ендокардіальних шумів. Проведення вимірювання артеріального і венозного кров'яного пульсу. Проведення електрокардіографії.

Проведення функціональної діагностики стану серцево-судинної системи.

Проведення оцінювання отриманих результатів.

Тема 3. Дослідження дихальної системи.

Відпрацювання плану і методів дослідження дихальної системи. Дослідження дихальних рухів. Клінічні прояви задишки і її форми. Кашель і його оцінювання. Дослідження верхнього відділу органів дихання. Огляд, пальпація і перкусія грудної клітки. Порядок і методику аускультації легень. Дати клінічну оцінку фізіологічних і патологічних дихальних шумів. Проведення додаткових та функціональних методів дослідження системи органів дихання.

Тема 4. Дослідження органів травлення.

Відпрацювання плану і методів дослідження системи травлення. Дослідження апетиту, спраги, приймання корму та води, жування, ковтання, жуйка, відригування, та блювання. Дослідження рота та органів ротової порожнини. Дослідження глотки і стравоходу. Дослідження черева, передшлунків і сичуга жуйних тварин. Дослідження шлунку у моногастричних тварин. Дослідження кишечника й акту дефекації у жуйних, коней, свиней та м'ясоїдних тварин. Проаналізувати анатомо-фізіологічні особливості печінки, основні та функціональні методи дослідження печінки у різних видів тварин. Відпрацювання спеціальних методів дослідження органів травлення.

Тема 5. Дослідження системи крові.

Відпрацювання правила відбору зразків крові для лабораторного дослідження. Проведення дослідження гематологічного, морфологічного і біохімічного складу крові та діагностичне значення.

Тема 6. Дослідження сечової системи.

Відпрацювання плану і методів дослідження органів сечової системи. Розлади сечоутворення і сечовиділення. Оцінювання функціонального стану нирок. Дослідження сечі та її осаду.

Тема 7. Дослідження нервової системи.

Відпрацювання плану і методів дослідження нервової системи. Дослідження поведінки, черепа і хребта, органів чуття, поверхневої і глибокої чутливості та поведінки тварин. Дослідження рухової сфери, її розлади. Дослідження рефлексів і вегетативного відділу нервової системи.

2.3. Навчальна практика «Комплексна навчально-клінічна практика»

Тематичний блок «Ветеринарна фармакологія»:

Тема 1. Загальна фармакологія.

Характеристика та систематизація різних груп лікарських препаратів, які знаходяться в лабораторії фармакології кафедри. Правила зберігання лікарських засобів, відпуск ліків за рецептами.

Тема 2. Технологія виготовлення лікарських форм.

Умови в лабораторії при виготовленні лікарських форм. Характеристика лікарських форм. Виписування рецептів на спеціальних бланках. Правильне оформлення рецептів.

Тема 3. Технологія виготовлення твердих лікарських форм.

Виготовлення порошків різного діаметру часточок. Виготовлення зборів із застосуванням висушених лікарських рослин та порошків. Правила виготовлення присипок.

Тема 4. Технологія виготовлення щільних і м'яких лікарських форм.

Виготовлення болюсів та пілюль. Основи для виготовлення мазей, технологія виготовлення паст. Виготовлення рідких мазей-лініментів.

Тема 5. Технологія виготовлення рідких лікарських форм.

Виготовлення розчинів, мікстур, настоїв, відварів, емульсій, настоянок. Правила виписування їх у рецептах.

Тематичний блок «Стале тваринництво»:

Тема 1. Загальний огляд кормових рослин. Опанування технологій заготівлі кормів. Відбір проб для лабораторного дослідження якості кормів.

Ознайомлення з кормовими рослинами, що вирощуються у господарстві. Спостереження за технологічними процесами при заготівлі кормів. Опанування техніки відбору зразків кормів для лабораторного дослідження.

Тема 2. Дослідження умов годівлі та утримання продуктивної худоби.

Ознайомлення з процесом при готування кормів та доставки їх до кормових столів. Дослідити умови утримання, годівлі та напування продуктивних тварин.

Тема 3. Визначення відповідності мікроклімату в приміщеннях для утримання свинопоголів'я та вплив його на зовнішнє середовище.

Проведення визначення параметрів мікроклімату в приміщенні з тваринами. Визначення забруднення повітря навколо виробничих приміщень.

Тема 4. Обстеження території телятника на відповідність умов утримання існуючим нормам.

З'ясування причин виникнення факторів, що впливають на зміну показників мікроклімату в приміщенні. Провести порівняльну оцінку отриманих показників з нормативними. Надати рекомендації щодо усунення порушень.

Тема 5. Дослідження впливу відходів тваринництва на зовнішнє середовище. Опанування методів знезараження феєсу різних видів тварин та птиці.

Провести аналіз умов зберігання відходів тваринницького виробництва. Надати рекомендації щодо усунення недоліків.

Тематичний блок «Оперативна хірургія, топографічна анатомія та анестезіологія»:

Тема 1. Ознайомлення із технікою безпеки при роботі з тваринами і хірургічними інструментами. Відпрацювання методів фіксації різних видів тварин:

Фіксація великої рогатої худоби (фіксація у стоячому положенні; фіксація у лежачому положенні за способом Гесса, Мадсена, італійським і кавказьким способами; фіксація у станках і на операційних столах); фіксація коней (відпрацювання способів фіксації у стоячому положенні; фіксація у лежачому положенні російським методом і за способом Решетняка); фіксація свиней (відпрацювання методів фіксації свиней у стоячому положенні на операційних столах і спеціальних пристосуваннях у лежачому положенні; відпрацювання способів повалу дорослих свиней за Андрєєвим і Хааке); фіксація собак і кішок (відпрацювання способів фіксації на операційних столах).

Тема 2. Відпрацювання методів уведення лікарських речовин у різних видів тварин:

Внутрішньошкірні ін'єкції; підшкірні ін'єкції; внутрішньом'язові ін'єкції; інтрааортальні ін'єкції; внутрішньовенні інфузії.

Тема 3. Десмургія.

Відпрацювання способів накладання циркулярних, спіральних, повзучих, восьмиподібних бинтових пов'язок, а також пов'язок на роги, копита, хвіст. Відпрацювання способів накладання спеціальних пов'язок (косинкових, пращових, лігатурних, каркасних, клейових, іммобілізуючих).

Тема 4. Операції на голові:

Новокаїнові блокади у ділянці голови (блокада лобового нерва, підблокового нерва, підчочномкового нерва, нижньощелепового нерва; верхньощелепового нерва; нерва рогу у великої рогатої худоби; луночково-нижньощелепового і підборідного нервів); ампутація рогових відростків кривавим і безкровним способами; попередження росту рогів у телят (хімічний, термічний і механічний способи); уведення вгамувального кільця бугаям; енуклеація очного яблука.

Тема 5. Кастрація самців і самок сільськогосподарських та дрібних тварин тварин:

Кастрація кнурців (кастрація з обриванням сім'яного канатика – „на відрив”; кастрація із застосуванням лігатури – „на лігатуру”); кастрація бугайців (кривавим способом – закритим і відкритим; безкровним – перкутанням способом); кастрація свинок (оваріоектомія, оваріогістероектомія); кастрація кролів; кастрація кобелів і котів; кастрація сук і кішок.

Тема 6. Герніотомія у тварин:

Операції з приводу пахвинно-мошонкових гриж у кнурців (фіксація, знеболювання, техніка оперативного втручання); операції з приводу пупкових гриж у кнурців, свинок, бугайців і теличок (фіксація, знеболювання, техніка оперативного втручання різними способами).

Тема 7. Операції на грудній і тазовій кінцівках:

Провідникова анестезія нервів грудної і тазової кінцівок (блокада нервів для знеболювання зап'ястка чи заплюсни за Артмейером; блокада нервів у ділянці п'ястка чи плюсни за Шабровим; блокада за Регнері; блокада за Зиковим; циркулярний новокаїновий блок); пункція суглобів, бурс і сухожилкових піхв; ампутація пальця та екзартикуляція третьої фаланги у великої рогатої худоби.

Тема 8. Відпрацювання техніки виконання новокаїнових блоkad:

Блокада субатлантичної рефлексогенної зони за А. М. Голіковим і С. Т. Шитовим); блокада вагосимпатичного шийного стовбура за В. Г. Куликом; блокада каудального шийного симпатичного ганглія за методом І. А. Федотова; блокада зірчастого ганглія за К. І. Шакаловим; блокада грудних нутряних нервів та симпатичних пограничних стовбурів за М. Ш. Шакуровим; інтраплевральна блокада за Р. З. Курбановим; надплевральна блокада черевних нервів і пограничних симпатичних стовбурів за В. В. Мосіним; паралюмбальна блокада (методи І. І. Магди і Б. О. Башкірова); провідникова анестезія нервів статевого члена за І. І. Вороніним, С. Г. Ісаєвим; блокада промежинних нервів за способом І. І. Магди; блокада тазового сплетіння за А. Д. Ноздрачовим; паранефральна блокада (методи І. Я. Тихоніна і М. М. Сенькіна); низька і висока сакральна анестезія; відпрацювання методу короткої новокаїнової блокади.

Тематичний блок «Ветеринарна вірусологія»:

Тема 1. Організація роботи вірусологічних лабораторій.

Обладнання вірусологічних лабораторій. Організація роботи вірусологічного та імунологічного відділів регіональної державної лабораторії Держпродспоживслужби. Правила біобезпеки та безпеки життєдіяльності у вірусологічних лабораторіях. Організація роботи віварію. Утилізація вірусомісних матеріалів та знезараження лабораторного посуду.

Тема 2. Відбір і транспортування біологічного матеріалу.

Відбір і транспортування біологічного матеріалу для вірусологічних досліджень. Відбір і транспортування біологічного матеріалу для імунологічних досліджень. Відбір і транспортування біологічного матеріалу для молекулярно-генетичних досліджень. Оформлення супровідних документів до біологічного матеріалу.

Тема 3. Лабораторні методи діагностики вірусних хвороб.

Вірусологічні методи діагностики вірусних хвороб. Імунологічні методи діагностики вірусних хвороб. Молекулярно-генетичні методи діагностики вірусних хвороб. Облік та інтерпретація результатів лабораторних досліджень.

2.4. Навчальна практика «Навчальна практика з діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин заразної і незаразної етіології»

Тематичний блок «Внутрішні хвороби тварин»:

Тема 1. Аналіз умов утримання та годівлі тварин.

Ознайомлення з технікою безпеки під час роботи з різними видами тварин.

Відпрацювання методики визначення зоогігієнічних умов утримання великої рогатої худоби (органолептична оцінка грубих, соковитих та концентрованих кормів).

Відпрацювання методики відбору зразків кормової сировини для зоотехнічного і бактеріологічного дослідження.

Визначення показників мікроклімату у тваринницьких приміщеннях.

Тема 2. Клінічне обстеження тварин, аналіз клінічної документації.

Відпрацювання методів фіксації різних видів тварин. Проведення клінічного обстеження тварин різних видів основними клінічними методами: огляду, пальпації, перкусії, аускультатії і термометрії. Клінічна документація.

Тема 3. Терапевтична техніка, методи терапії.

Відпрацювання терапевтичної техніки введення лікарських препаратів різними шляхами. Прийом хворих тварин, надання їм лікувальної допомоги (хвороби органів дихання, травлення, серцево-судинної системи, обміну речовин). Профілактичні обробки

тварин (телят, свиней). Застосування дієтотерапії, фармакотерапії, фізіотерапії та ін. різним видам тварин.

Тема 4. Спеціальні методи дослідження.

Відпрацювання спеціальних методів дослідження тварин: зондування стравоходу, рубця і сітки у великої рогатої худоби, зондування шлунку у коней. Проведення венепункції, катетеризації, цистоскопії, пункції книжки і печінки.

Тема 5. Лабораторні дослідження.

Відпрацювання методів відбору зразків біологічних субстратів: крові, сечі, фекалій та вмістимого рубця. Відпрацювання методів лабораторного дослідження крові, сечі, фекалій та вмістимого рубця.

Тематичний блок «Загальна та спеціальна хірургія»:

Тема 1. Хірургічна диспансеризація.

Ознайомлення студентів із технікою безпеки при роботі з тваринами і хірургічними інструментами. Проведення у виробничих умовах хірургічної диспансеризації наявних тварин з метою встановлення розповсюдження та характеру хірургічної патології.

Тема 2. Хірургія ділянки голови, потилиці та шиї.

Опрацювання в області голови: лицева частина голови і білявушна область (хірургічне лікування гайморитів, травм м'язової та кісткової тканини, оперативні та консервативні способи лікування актиномікозу, різних форм отитів та ін.); ротова порожнина (дослідження та санація ротової порожнини, лікування хвороб парадонту, стоматитів, остеомієлітів, операції на зубах).

Тема 3. Хірургія ділянки холки, спини та грудей.

Опрацювання в області потилиці та шиї: лікування бурситів потилиці, консервативні та оперативні способи лікування флегматів, відкритих і закритих травм та ін. В області грудей, холки та спини: засвоєння методів патогенетичної та оперативної терапії в торакальній хірургії, лікування травм поверхневої та глибокої структури холки і спини, діагностика і лікування травм хребта, лікування закритих механічних ушкоджень.

Тема 4. Абдомінальна хірургія.

Опрацювання в абдомінальній хірургії: лікування проникаючих і непроникаючих ран черевної стінки, оперативні та консервативні способи лікування перитонітів, герніотомія, допомога при травмах і випадінні прямої кишки, патогенетична терапія в абдомінальній хірургії.

Тема 5. Андрологія та урологія.

Опрацювання діагностики та прийомів лікування в андрології: лікування ускладнень після кастрацій, оперативне видалення новоутворень на статевому члені, лікування поститів, фімозів, парафімозів, видалення сечових каменів при уrolітіазі та ін.

Тема 6. Хірургія кінцівок. Ортопедія.

При захворюванні кінцівок: лікування артритів, тендовагінітів, захворювань дистальної частини кінцівки, діагностика і лікування парезів і паралічів, діагностика травм кісток грудної і тазової кінцівок, лікування флегмонозних процесів в області стегна, передпліччя та ін.

Тематичний блок «Акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин»:

Тема 1. Біотехнологія відтворення, діагностика вагітності, лікування та профілактика патології вагітності у тварин.

Ознайомлення з технологією отримання, оцінки якості, розрідження та зберігання сперми. Опрацювання техніки осіменіння самок с.-г. тварин. Проведення діагностики вагітності клінічними методами. Діагностика, лікування самок з хворобами вагітності, застосування заходів профілактики патологій вагітності.

Тема 2. Акушерське дослідження тварин при пологах, діагностика патології родів та надання родопомочі.

Відпрацювання методів акушерського дослідження самок при пологах, надання допомоги роділлі та новонародженому. Проведення діагностики патології родів, затримки посліду та надання родопомочі.

Тема 3. Діагностика, лікування та профілактика післяродових ускладнень та хвороб новонароджених.

Діагностика та лікування самок із ускладненнями, що виникають під час родів або одразу після них; післяродових септичних та асептичних захворювань. Опрацювання заходів профілактики патологій родів та післяродового періоду. Діагностика, лікування та профілактика хвороб новонароджених.

Тема 4. Діагностика, лікування та профілактика маститів у тварин.

Проведення діагностики субклінічних та клінічних маститів та інших патологій молочної залози, надання допомоги. Відпрацювання специфічних заходів профілактики хвороб молочної залози.

Тема 5. Діагностика, лікування та профілактика гінекологічної патології тварин.

Гінекологічна диспансеризація поголів'я корів та телиць. Відпрацювання методів діагностики та лікування самок із патологіями яєчників, матки, яйцепроводів, піхви та статевими інфекціями. Заходи профілактики гінекологічних хвороб самок.

Тематичний блок «Паразитологія та інвазійні хвороби тварин»:

Тема 1. Діагностика протозойних хвороб продуктивних тварин

Особливості лабораторної діагностики протозойних хвороб продуктивних тварин. Відпрацювання методів відбору матеріалу, особливостей його пакування, транспортування і дослідження на протозойні захворювання.

Тема 2. Діагностика трематодозів та цестодозів продуктивних тварин

Особливості лабораторної діагностики трематодозних та цестодозних хвороб тварин. Відпрацювання методів відбору матеріалу, його транспортування і дослідження на трематодози та цестодози тварин.

Тема 3. Діагностика нематодозів тварин.

Особливості лабораторної діагностики нематодозів тварин. Відпрацювання методів відбору матеріалу, особливостей його пакування, транспортування і дослідження на нематодозні захворювання.

Тематичний блок «Епізоотологія та інфекційні хвороби»:

Тема 1. Роль лабораторної діагностики інфекційних хвороб в процесі моніторингу епізоотичної ситуації.

В умовах Регіональної державної лабораторії Держпродспоживслужби в Полтавській області здійснення аналізу епізоотичної ситуації на основі лабораторних досліджень; вивчення сучасних методів діагностики, що застосовуються.

Тема 2. Особливості діагностичних досліджень та лікувальних заходів за хвороб молодняку (пастерельозу, колібактеріозу та сальмонельозу).

Вивчення особливостей діагностичних досліджень та лікувальних заходів за окремих хвороб молодняку на підприємстві.

Тема 3. Проведення комплексу заходів профілактики та ліквідації інфекційної

хвороби (на прикладі трихофітії чи іншого інфекційного захворювання).

Планування та проведення специфічних та неспецифічних заходів профілактики та боротьби з інфекційним захворюванням на підприємстві та оцінка ефективності проведених заходів.

Тема 4. Лікування тварин, хворих на інфекційні хвороби.

Вивчення специфіки та обґрунтування застосування біопрепаратів для лікування хворих тварин та схеми введення лікувальних засобів; визначення ефективності лікування, дослідження динаміки одужання (або патолого-анатомічні зміни якщо тварина загинула).

2.5. Виробнича практика

Тема 1. Внутрішні хвороби тварин.

Клінічне дослідження тварин за внутрішньої патології, встановлення діагнозу, проведення лікування та аналіз отриманих результатів.

Тема 2. Акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин.

Дослідження акушерської та гінекологічної патології тварин, встановлення діагнозу, проведення лікування надання рододопомоги та узагальнення отриманих результатів.

Тема 3. Ветеринарна хірургія.

Клінічне дослідження та лікування тварин за хірургічної патології, визначення факторів травматизму та аналіз отриманих результатів.

Тема 4. Епізоотологія та інфекційні хвороби тварин.

Проведення профілактичних заходів, складання календарного плану протиепізоотичних заходів, клінічне дослідження тварин, встановлення діагнозу, проведення лікування та аналіз отриманих результатів.

Тема 5. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин.

Клінічне дослідження тварин, проведення спеціальних лабораторних досліджень, встановлення діагнозу, проведення лікування та аналіз отриманих результатів.

Тема 6. Гігієна і добробут тварин.

Оцінка санітарно-гігієнічних умов та способів утримання тварин, питної води, кормів та якості годівлі.

2.6. Переддипломна практика

Тема 1. Аналіз інформаційних джерел за темою кваліфікаційної роботи.

Вивчення інформаційних джерел щодо організаційного і матеріального забезпечення діяльності підприємства (місця виконання кваліфікаційної роботи), що є важливим для подальшого результативного дослідження детермінованої науково-практичної проблеми.

Тема 2. Характеристика місця проходження практики.

Збір фактичного матеріалу щодо об'єкту дослідження та аналіз досліджуваної проблеми. Вивчення проблеми здійснюється на основі:

- характеристики об'єкту досліджень;
- визначення матеріалу та методів досліджень

Тема 3. Попередні результати власних досліджень.

Обґрунтування напряму власних досліджень та попередній аналіз їх результатів.

3. ВИМОГИ ДО БАЗ ПРАКТИК

Практика студентів Полтавського державного аграрного університету (далі – Університету) проводиться на базах практики, які забезпечують виконання програм практики студентів освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності Н6 Ветеринарна медицина.

Базами практики можуть бути суб'єкти господарювання, незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності, фізичні особи, які проводять незалежну професійну діяльність, органи державної влади і місцевого самоврядування, громадські формування, об'єкти структурних підрозділів Університету, а також бази за межами України за умови забезпечення ними виконання у повному обсязі програм практики.

Навчальна практика проводиться у навчальних аудиторіях, лабораторіях та інших об'єктах структурних підрозділів Університету. Вони повинні мати відповідне матеріально-технічне, організаційне і навчально-методичне забезпечення.

Навчальна практика також може проводитися в підприємствах (організаціях, установах тощо), що оснащені за останніми тенденціями розвитку відповідної сфери професійної діяльності, забезпечують виконання програм практики. Вона проводиться науково-педагогічним працівником Університету для групи студентів. З цими підприємствами (установами, організаціями тощо) укладаються договори.

Виробнича та переддипломна практики проводяться на базах практики. Підприємства (установи, організації тощо), що залучаються для проведення виробничої, переддипломної практики студентів, повинні відповідати наступним вимогам:

- наявність структурних підрозділів, напрям діяльності яких відповідає спеціальностям, за якими здійснюється підготовка студентів в Університеті;
- здатність забезпечити виконання програми практики;
- забезпечення кваліфікованого керівництва практикою студентів;
- забезпечення належних умов для проходження практики на виробництві з дотриманням правил і норм безпеки праці, виробничої санітарії відповідно до законодавства;
- надання студентам на час проходження практики можливості працювати на штатних посадах, робота на яких відповідає програмам практики (за згодою керівника підприємства (установи, організації тощо) та за наявності відповідних вакансій);
- надання студентам права користуватися документацією, необхідною для виконання програми практики, з урахуванням політики конфіденційності підприємства (установи, організації тощо);
- можливість наступного працевлаштування випускників Університету (на загальних підставах, за наявності вакансій).

З урахуванням особливостей підготовки здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою кафедри можуть встановлювати додаткові вимоги до баз практики, що відображаються у відповідній робочій програмі практики.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення практики студентів освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності Н6 Ветеринарна медицина, є:

- розробка наскрізної і робочих програм практик;
- визначення баз практики;

- укладання договорів про проведення практики студентів між Університетом та підприємствами (установами, організаціями тощо);
- розподіл студентів за базами практики;
- підготовка для баз практики інформації про обсяги, зміст, період проведення практики студентів, потреби в обладнанні та матеріалах тощо;
- призначення керівників практики;
- складання індивідуальних завдань на практику;
- проведення настановчих зборів студентам;
- підготовка звітної документації за результатами проведення практики;
- інші заходи.

Відповідальність за організацію та проведення практики покладається на ректора Університету. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням в Університеті здійснює керівник виробничої практики відділу практики та сприяння працевлаштуванню студентів і випускників, на факультеті— декан, на кафедрах — завідувачі кафедр.

Заходи, пов'язані з організацією практики студентів, визначаються наказом ректора Університету про проведення практики студентів.

Навчальна практика проводиться для академічної групи. Навчальна практика здійснюється тривалим окремим періодом у межах навчального року. Керівник навчальної практики від кафедри:

- розробляє методичне забезпечення практики студентів;
- проводить студентам інструктаж з безпеки життєдіяльності;
- забезпечує якість проходження практики студентів згідно з її програмою;
- розробляє та видає індивідуальні завдання студентам (за наявності);
- здійснює контроль за виконанням програми практики та термінами її проходження;
- перевіряє щоденники навчальної практики та оцінює результати її проходження студентами;
- подає звіт керівника навчальної практики на кафедру та у відділ практики та сприяння працевлаштуванню студентів і випускників;
- здійснює виконання інших функцій, визначених законодавством та внутрішніми нормативно-правовими актами Університету.

Студенти, які проходять навчальну практику, зобов'язані:

- ознайомитися з програмою практики;
- отримати документи для проходження практики;
- пройти інструктаж з безпеки життєдіяльності та дотримуватися правил безпеки життєдіяльності;
- виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- оформити звітну документацію з практики та подати її керівнику практики від кафедри.

Виробнича, переддипломна практика студентів проводиться у виробничих умовах в період, що забезпечує можливість виконання студентами всіх видів робіт згідно програми практики.

На початку практики керівник підприємства (установи, організації тощо) призначає керівника від бази практики, а також забезпечує проведення студентам-практикантам інструктажів з охорони праці, ознайомлення з правилами внутрішнього трудового розпорядку бази практики, порядком отримання документації та матеріалів. Керівником

практики від бази практики повинен бути фахівець, який працює на постійній основі. Кількість студентів-практикантів, яка закріплюється за ним, не перевищує десяти осіб.

На студентів-практикантів, які проходять практику на підприємстві (установі, організації тощо), розповсюджується законодавство України про працю та правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства (установи, організації тощо). За наявності вакантних місць та за відповідності змісту роботи програмі практики, вони можуть бути зараховані на штатну посаду.

Керівник виробничої (переддипломної) практики від кафедри:

- розробляє методичне забезпечення практики студентів;
- забезпечує якість проходження практики студентів згідно з її програмою;
- розробляє та видає індивідуальні завдання студентам;
- контролює своєчасне прибуття студентів до баз практики;
- здійснює контроль за виконанням програми практики та термінами її проходження;
- проводить консультації щодо опрацювання та узагальнення зібраного матеріалу;
- перевіряє щоденники, звіти з практики та оцінює результати її проходження студентами;
- подає на кафедру звіт керівника виробничої (переддипломної) практики;
- здійснює виконання інших функцій, визначених законодавством та внутрішніми нормативно-правовими актами Університету.

Керівник практики від бази практики:

- здійснює безпосереднє керівництво практикою студентів-практикантів згідно з програмою практики;
- знайомить студентів-практикантів із правилами внутрішнього розпорядку та контролює їх дотримання;
- повідомляє керівнику практики від кафедри про порушення студентом-практикантом трудової дисципліни та внутрішнього розпорядку;
- контролює ведення щоденника, підготовку звіту студентом-практикантом;
- після закінчення практики складає відгук-характеристику на кожного студента-практиканта, де дає оцінку проходження практики.

Студенти, які проходять виробничу (переддипломну) практику, зобов'язані:

- з'явитися на настановчі збори з питань проходження практики та звітування за її результатами;
- пройти цільовий інструктаж з охорони праці;
- отримати документи для проходження практики;
- ознайомитися з програмою практики;
- отримати індивідуальні завдання у керівника практики від кафедри;
- своєчасно прибути на базу практики;
- дотримуватися на підприємстві (в установі, організації тощо) трудової дисципліни, правил внутрішнього трудового розпорядку, правил і норм охорони праці, цивільного захисту, пожежної безпеки та дій в надзвичайних ситуаціях;
- виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- підготувати звітну документацію з практики;
- своєчасно подати звіт з практики та захисти його перед комісією.

5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИК І ОЦІНЮВАННЯ ЇХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Після закінчення періоду практики студенти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання. Форми звітності визначаються наскрізною та робочою програмами практики. До звітної документації відносяться щоденник практики, звіт з практики та інші.

За результатами проходження **навчальної практики** студентом подається керівнику практики від кафедри для перевірки та оцінювання щоденник навчальної практики. У щоденнику практики студент у хронологічному порядку відображає зміст виконуваної ним роботи під час практики з коротким її аналізом. Щоденник практики обов'язково підписується керівниками практики.

Критерії оцінювання та схема нарахування балів з навчальної практики визначаються науково-педагогічними працівниками кафедри і вказуються у робочій програмі практики.

За підсумками навчальної практики проводиться семестровий контроль у формі диференційованого заліку. Диференційований залік виставляється в останній день практики. Оцінювання її результатів здійснюється керівником практики від кафедри на підставі:

- повноти та якості виконання студентом програми практики та індивідуального завдання (за наявності);
- оформлення і змістовності наповнення щоденника практики та інших матеріалів, передбачених робочою програмою практики.

Нарахування балів за підсумками проходження навчальних практик, що містять у своєму складі тематичні блоки, здійснюється у відповідності до схем нарахування балів, побудованих з урахуванням тривалості вивчення тематичного блоку.

Нарахування балів за підсумками проходження навчальної практики «Навчально-ознайомча практика» відбувається згідно розподілу (табл. 6).

Таблиця 6

Схема нарахування балів з навчальної практики «Навчально-ознайомча практика» здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності

Н6 Ветеринарна медицина

Назва навчальної практики	Тематичні блоки навчальної практики	Кількість балів
	Анатомія свійських тварин	40
	Ветеринарно-санітарна практика	40
	Допоміжна ветеринарна практика	20
Всього		100

Нарахування балів за підсумками проходження навчальної практики «Навчальна практика з первинних професійних умінь та навичок» відбувається згідно розподілу (табл. 7).

Таблиця 7

Схема нарахування балів з навчальної практики «Навчальна практика з первинних професійних умінь та навичок» здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності Н6 Ветеринарна медицина

Назва навчальної практики	Тематичні блоки навчальної практики	Кількість балів
Навчальна практика з первинних професійних умінь та навичок	Ветеринарна мікробіологія	34
	Гігієна і добробут тварин	33
	Клінічна діагностика хвороб тварин	33
Всього		100

Нарахування балів за підсумками проходження навчальної практики «Комплексна навчально-клінічна практика» відбувається згідно розподілу (табл. 8).

Таблиця 8

Схема нарахування балів з навчальної практики «Комплексна навчально-клінічна практика» здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності Н6 Ветеринарна медицина

Назва навчальної практики	Тематичні блоки навчальної практики	Кількість балів
Комплексна навчально-клінічна практика	Ветеринарна фармакологія	20
	Стале тваринництво	20
	Оперативна хірургія, топографічна анатомія та анестезіологія	40
	Ветеринарна вірусологія	20
Всього		100

Нарахування балів за підсумками проходження навчальної практики «Навчальна практика з діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин незаразної етіології» відбувається згідно розподілу (табл. 9).

**Схема нарахування балів з навчальної практики «Навчальна практика з діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин заразної і незаразної етіології» здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми Ветеринарна медицина другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності
Н6 Ветеринарна медицина**

Назва навчальної практики	Тематичні блоки навчальної практики	Кількість балів
Навчальна практика з діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин заразної і незаразної етіології	Внутрішні хвороби тварин	20
	Загальна та спеціальна хірургія	20
	Акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин	20
	Паразитологія та інвазійні хвороби тварин	20
	Епізоотологія та інфекційні хвороби	20
Всього		100

За результатами проходження **виробничої (переддипломної) практики** студентом подається звіт з практики разом зі щоденником на кафедру для реєстрації та керівнику практики від кафедри – для перевірки та оцінювання.

У щоденнику практики студент у хронологічному порядку відображає зміст виконуваної ним роботи під час практики з коротким її аналізом. Щоденник практики обов'язково підписується керівниками практики.

Вимоги до структури та обсягу звіту з практики наводяться у робочій програмі практики.

Звіт з виробничої (переддипломної) практики захищається студентом перед комісією, яка призначена наказом ректора Університету.

Критерії оцінювання та схема нарахування балів з виробничої (переддипломної) практики визначаються науково-педагогічними працівниками кафедр і вказуються у робочій програмі практики.

За підсумками виробничої (переддипломної) практики проводиться семестровий контроль у формі диференційованого заліку. Диференційований залік з практики виставляється впродовж перших двох теоретичних тижнів після її закінчення головою комісії із захисту звітів з практики.

Голова комісії підсумовує бали, нараховані керівником практики від кафедри та комісією із захисту звітів з практики.

Керівником практики від кафедри нарахування балів здійснюється на підставі:

- оцінки результатів проходження практики студентом, наданої у відгуку-характеристиці керівника практики від бази практики;
- оцінки якості оформлення і змістовності наповнення щоденника та звіту з практики;
- оцінки виконання інших матеріалів, передбачених робочою програмою практики.

Комісія із захисту звітів з практики нараховує бали за підсумками презентації студентом результатів проходження практики та відповідей на запитання членів комісії.

Підсумки практики обговорюються на засіданнях кафедр, конференціях, круглих столах та інших заходах, а загальні підсумки – на вчених радах факультету та Університету.